

Jämställdhet i fostran och utbildning

Fostran och utbildning har en viktig uppgift i främjandet av jämställdheten och ökandet av genusmedvetenheten. Jämställdhetslagen ålägger myndigheter och utbildningsanordnare samt andra sammanslutningar som tillhandahåller utbildning och undervisning att målinriktat och planmässigt främja jämställdhet i all verksamhet.

Exempel på jämställdhetsfrågor på olika utbildningsstadier

Småbarnspedagogik:

Skyldigheten att främja jämställdhet är inskriven i lagen om småbarnspedagogik. I dagvården tillägnar barnen sig uppfattningar om kön och vad som är lämpligt uppförande för de olika könen. I daghemmen delar man både medvetet och omedvetet in barnen i flickor och pojkar. Detta kan man undvika genom att t.ex. dela in barnen i grupper på någon annan grund än kön och genom att uppmuntra flickor och pojkar att leka tillsammans.

Grundläggande utbildning:

I den grundläggande utbildningen bör jämställdheten främjas och medvetenheten om mångfalden av kön ökas. Barnens och de ungas intresse för olika läroämnen och tillit till sitt eget kunnande varierar enligt kön redan i grundskolan. Detta återspeglar sig på valen av läroämnen och på fortsatta studier. Det finns skillnader mellan könen i inlärningsresultaten, och pojkarna klarar sig i genomsnitt sämre än flickorna i grundskolan.

JÄMSTÄLLDHETSPLAN FÖR LÄROANSTALTER

Jämställdhetslagen ålägger skolor och läroanstalter att utarbeta en jämställdhetsplan som syftar till att utveckla verksamheten vid läroanstalten. Enligt jämställdhetslagen ska i planen särskilt uppmärksammas:

- antagningen av elever och studerande
- ordnandet av undervisningen
- skillnaderna i inläring och bedömningen av studieprestationer
- förebyggandet av sexuella trakasserier och trakasserier på grund av kön.

Andra och tredje stadiet:

Vid övergången till andra stadiet väljer en majoritet av flickorna gymnasiet och av pojkarna en knapp majoritet yrkesutbildning. Kvinnornas och männens andel av högskolestuderandena varierar enligt utbildningsområde. Av alla högskolestuderande är kvinnorna något flera än männen. Kvinnliga studerande slutför mera sannolikt utbildning på tredje stadiet och blir ofta snabbare utexaminerade än manliga studerande. I Finland är kvinnornas utbildningsnivå högre än männens.

Segregering och könsstereotyper

I Finland är utbildningen ytterst uppdelad eller segregerad enligt kön. Skillnaderna ses redan i ämnesvalen i grundskolan och fortgår genom utbildningsstadierna ända ut på arbetsmarknaden. Kvinnor och män studerar i regel inom olika utbildningsområden. Kvinnodominerade utbildningsområden är t.ex. hälso- och socialsektorn samt den humanistiska sektorn och servicesektorn. Mansdominerade utbildningsområden är teknik samt jord- och skogsbruk.

Könsstereotyperna är förenklade eller schematiska förväntningar och antaganden om egenskaper eller beteenden som har påförts könen. De begränsar valen av läroämnen och utbildning och förstärker segregationen. För att stereotyperna ska kunna motverkas bör fostrare och lärare vara medvetna om sina egna uppfattningar om kön, vilka visar sig i attityder och beteende samt i hur eleven bemöts som individ.

Kön i vardagen i skolan

Läromedlen påverkar uppfattningen om kön och könsroller. Via dem kan flickor och pojkar få olika uppfattning om sina möjligheter att agera i samhället. Sexuella minoriteter och könsminoriteter behandlas inte just alls i läromedlen.

Mobbningen i skolan är ofta könskodad och sexualiserad. Pojkar har i allmänhet mera erfarenheter av fysiskt hot och mobbning än flickor. Flickor upplever oftare sexuella trakasserier och sexuellt våld än pojkar. Det är vanligt att unga transpersoner upplever mobbning, trakasserier och hot i skolan och läroanstalterna.

HANDBÖCKER FÖR UPPGÖRANDE AV EN JÄMSTÄLLDHETSPLAN

- Guide för främjande av jämställdheten i den grundläggande utbildningen:
http://www.oph.fi/publikationer/2015/jamstalldhetsarbete_ar_en_kunskapsfraga
- En handbok för utarbetande av jämställdhetsplanen:
http://www.oph.fi/publikationer/2008/mot_gemensam_syn_pa_jamstalldhet